

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก เขตพื้นที่จักรพงษ์สุวรรณภูมิ โทร. ๐ ๒๖๙๒ ๒๓๖๐

ที่ อว ๐๖๕๑.๒๐๘(๑)/๐๒๒๓ วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอส่งแบบอนุมัติรางวัลแก่นักวิจัยที่มีผลงานวิจัยตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับชาติและระดับนานาชาติ

เรียน ประธานคณะกรรมการบริหารกองทุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

ด้วย คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก มีความประสงค์ขออนุมัติรางวัลแก่นักวิจัยที่มีผลงานวิจัยตีพิมพ์ในวารสาร/บทความวิชาการระดับชาติ และระดับนานาชาติ จำนวน ๑ ราย ได้แก่ นางสาวกัญญารัตน์ นิ่มตระกูล ที่มีบทความวิจัยตีพิมพ์ประเภท บทความการประชุมวิชาการในวันที่ ๑๕ - ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๕ (ระดับชาติ) นั้น

ในการนี้ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ ขอนำส่งเอกสารเพื่อขออนุมัติรางวัลแก่นักวิจัยที่มีผลงานวิจัยตีพิมพ์ในวารสาร/บทความวิชาการระดับชาติและระดับนานาชาติ ตามเอกสารที่แนบพร้อมนี้

ลำดับ	ชื่อบทความวิจัย	ชื่อ - นามสกุล นักวิจัย	ระดับบทความ
๑	-การพัฒนาศักยภาพของประชาชนสู่การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนด้วยแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในเขตพื้นที่ตำบลเขาน้อย อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง -Development of people's potential towards the establishment of community enterprise by using a creative economy concept in khao Noi sub-district, khao Chamao distrit,Rayong province	นางสาวกัญญารัตน์ นิ่มตระกูล	ระดับชาติ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

นางสาวละออศรี เหนียงแจ่ม

(นางสาวละออศรี เหนียงแจ่ม)

คณบดีคณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

แบบขออนุมัติรางวัลแก่นักวิจัยที่มีผลงานวิจัยตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ
ระดับชาติและระดับนานาชาติ

ชื่อการประชุมวิชาการ/วารสารวิชาการ การประชุมวิชาการระดับชาติ “ราชภัฏกรุงเทพฯ”

ชื่อบทความ (ไทย) การพัฒนาศักยภาพของประชาชนสู่การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนด้วยแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในเขตพื้นที่ตำบลเขาน้อย อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง ๐๒๒๓

ชื่อบทความ (อังกฤษ) Development of people's potential towards the establishment of community enterprise by using a creative economy concept in Khao Noi sub-district, Khao Chamao district, Rayong province

ประเภทบทความ การประชุมวิชาการ วันที่จัดการประชุม 15-16 ธันวาคม 2565

นำเสนอใน session วันที่ 15 ธันวาคม 2565 เวลา 14.00-14.15

เทคนิคการรายงานวารสารปริทัศน์

วารสารวิชาการที่ปรากฏในฐานข้อมูล

TCI 1 TCI 2 SCOPUS (Q1,2) SCOPUS (Q3,4) ISI

อนุสิทธิบัตร เลขที่อนุสิทธิบัตร _____

สิทธิบัตร เลขที่สิทธิบัตร _____

ระดับบทความ ระดับชาติ ระดับนานาชาติ

ตีพิมพ์เผยแพร่ proceeding หน้า 416-429 Vol _ _ No _ _ ปี 2565

ลำดับที่	ชื่อผู้แต่ง / ผู้ร่วมแต่ง	จำนวนเงิน (บาท)	ลายมือชื่อ
1	กัญญารัตน์ นิมิตรกุล	2,000	<i>Kanyarat</i>
	รวมเป็นเงิน(ตัวหนังสือ)(สองพันบาทถ้วน)	2,000	

Kanyarat ผู้ยื่นเรื่อง
(นางสาวกัญญารัตน์ นิมิตรกุล)

วันที่ 24 / 01 / 2566

ดร.จิรายุ อัครวิบูลย์กิจ หัวหน้าสาขาวิชา

(ดร.จิรายุ อัครวิบูลย์กิจ)

วันที่ 24 / 01 / 66

ดร.จิรายุ อัครวิบูลย์กิจ รองคณบดีฝ่ายวิชาการฯ

()

วันที่ 30 / 01 / 66

ดร.จิรายุ อัครวิบูลย์กิจ คณบดี

()

วันที่ 30 มกราคม 2566

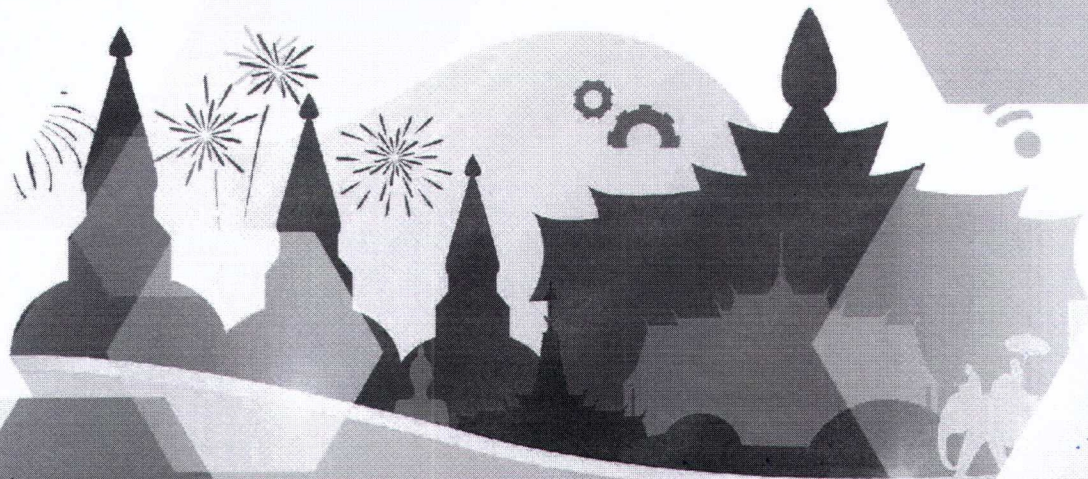
<p>ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา (เลขานุการคณะกรรมการ)</p> <p>_____</p> <p>(_____)</p> <p>วันที่ _____ / _____ / _____</p>	<p>ผลการพิจารณาของอธิการบดี/ผู้รับมอบอำนาจ (ประธานคณะกรรมการ)</p> <p>☐ อนุมัติ ☐ ไม่อนุมัติ</p> <p>_____</p> <p>(_____)</p> <p>วันที่ _____ / _____ / _____</p>
---	---

- หลักฐานแนบ
- สำเนาหน้าปกและบทความที่ได้ตีพิมพ์และเผยแพร่ในการประชุม/วารสาร ฉบับสมบูรณ์
 - Proceedings การประชุม (Hard Copy และ/หรือ CD)
 - หลักฐานที่มีค่า ISI Impact Factor หรือการจัดอยู่ในควอไทล์ (กรณีเป็นวารสาร)

การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่
ราชภัฏกรุงเก่า 5

15 - 16 ธันวาคม 2565
 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

PROCEEDINGS | ภาคบรรยาย

ARUCON2022 (5th National conference of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University)

จัดโดย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

การพัฒนาศักยภาพของประชาชนสู่การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนด้วยแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในเขตพื้นที่ตำบลเขาน้อย อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง

Development of People’s Potential towards the Establishment of Community Enterprise by Using a Creative Economy Concept in Khao Noi sub-district, Khao Chamao district, Rayong province

กัญญารัตน์ นิมิตรกุล¹ มณีรัตน์ ภารนนท์² อังคณา สิริรัตนกุลศิริ³ ขวัญชีวา ไตรพิริยะ⁴ และ จินตนา แสงดี⁵
Kanyarat Nimtrakool¹, Maneerat Paranan², Angkana Leerattananugulsiri³, Kwuancheewa Traiphiriya⁴ and Jintana Sangdee⁵

¹สาขาวิชาเทคโนโลยีโลจิสติกส์และการจัดการระบบขนส่ง คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

²สาขาวิชาระบบสารสนเทศ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

³สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

⁴สาขาวิชาเทคโนโลยีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

¹Email: kanyarat_ni@rmutto.ac.th; ²Email: maneerat_pa@rmutto.ac.th; ³Email: angkana_le@rmutto.ac.th;

⁴Email: kwuancheewa_tr@rmutto.ac.th; ⁵Email: jtn.sangdee33@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาปัจจุบันและความต้องการของชุมชน 2) เพื่อพัฒนาการผลิตสินค้าชุมชนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 3) เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการพัฒนาสินค้าชุมชน และ 4) เพื่อส่งเสริมการก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในพื้นที่ตำบลเขาน้อย อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 9 ขั้นตอน มีการจัดกิจกรรมอบรมให้กลุ่มเป้าหมายจำนวน 120 คน ด้วยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง การเก็บรวบรวมข้อมูล 2 แบบ คือ 1) โดยใช้แบบสำรวจ และ 2) โดยการสัมภาษณ์และ Focus group ในการระดมความคิด วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย และวิธีการเชิงวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) จากการสำรวจ 296 ครั้วเรือนพบสภาพปัญหาปัจจุบันด้านการประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่ทำไร่ทำสวน ด้านรายได้และรายจ่ายครัวเรือน ร้อยละ 71 มีรายได้และรายจ่ายในระดับที่เท่าๆ กัน ด้านหนี้สินครัวเรือน ร้อยละ 21 มีหนี้สินต่อเดือนเฉลี่ย 5,772 บาท ด้านปัญหาในการดำรงชีวิต ร้อยละ 39.80 มีรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายในครัวเรือน 2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบในชุมชนและส่งเสริมการตลาดออนไลน์ พบว่ามีการให้ความรู้ 17 ผลิตภัณฑ์และผู้เข้าร่วมอบรมได้มีการนำไปต่อยอดในการประกอบอาชีพเสริมทำให้มีการเพิ่มมูลค่าวัตถุดิบในชุมชนและเพิ่มรายได้กับครัวเรือนต่อเดือนเฉลี่ย 10,000 บาท 3) การแลกเปลี่ยน ขยายความรู้ทำให้ผู้เข้าอบรมตำบลเขาน้อยมีความเข้มแข็งทางเครือข่ายกับชุมชนใกล้เคียงและ 4) มีแรงผลักดันสู่การสร้างวิสาหกิจใหม่ของชุมชนเขาน้อยเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบในชุมชนและเพิ่มรายได้ในประชาชนเขาน้อย

คำสำคัญ: เศรษฐกิจสร้างสรรค์ วิสาหกิจชุมชน มหาวิทยาลัยสู่ตำบล ระยอง

Abstract

The research aims 1) to study problems and needs of the community, 2) to develop community products under the creative economy concept, 3) to exchange knowledge on community product development, and 4) to promote the establishment of community enterprise in the area of Khao Noi sub-district, Khao Chamao District, Rayong. A 9-step participatory action research process was used. Training activities were organized for 120 targets by using a purposive sampling technique. Two methods of data collection included were 1) survey and, 2) interview and focus group brainstorming. Both a statistical data analysis (frequency, percentage and mean) and

a content analysis method were applied. The findings from the surveys of 296 households are 1) the current occupation is mostly agriculture. The household income and expenditures, 71% of households had their income at the same level as their expenditures. 21% of households have a debt average of 5,772 baht monthly. 39.8% of them had insufficient income compared to their expenses. 2) The product development from the community's raw materials and promoting online marketing dimension, 17 products were trained to the participants. They used this knowledge to further their careers. This increased the value of the community's raw materials. So, the participants' income had raised approximately 10,000 baht per month. 3) In The knowledge-sharing dimension, there is an exchange of knowledge between Khao Noi's participants and their neighbor's villages. 4) The new community enterprise creation dimension, this project is as support to the creation of a new community enterprise in the Khao Noi sub-district. This will enable this community to get added value products from their raw materials and increase their income.

Keywords: Creative economy, Community Enterprise, University to Tambol, Rayong

1. ที่มาและความสำคัญ

โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย หรือ มหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ หรือ University to Tambon : U2T) เป็นการดำเนินงานตามนโยบายสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) (COVID-19) เพื่อบรรเทาผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อันทำให้ประชาชนเกิดปัญหาการว่างงาน บัณฑิตจบใหม่ไม่สามารถหางานทำได้ นักศึกษาได้รับผลกระทบด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน เกิดการย้ายถิ่นฐานตามมาหากินสู่ถิ่นฐานเดิมจำนวนมากจากภาวะว่างงาน ส่งผลกระทบต่อทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของระดับฐานรากและระดับประเทศ [1] โครงการ U2T ดำเนินการตามนโยบายการฟื้นฟูและสังคมของประเทศในระดับชุมชน เพื่อการสร้างงานพัฒนาอาชีพในชุมชนเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยผ่านมหาวิทยาลัยในพื้นที่รับผิดชอบนำองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม มาดำเนินการร่วมกันกับหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ชุมชน อาทิเช่น หน่วยงานของจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อบูรณาการและพัฒนาและยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลที่จะสามารถนำไปสู่เป้าหมายของการลดความยากจน วัตถุประสงค์ของโครงการ U2T ประกอบไปด้วย 1) การพัฒนาสัมมาชีพและสร้างอาชีพใหม่ (การยกระดับสินค้าโอท็อปและอาชีพอื่น ๆ) 2) การสร้างและพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (การยกระดับการท่องเที่ยว) 3) การนำองค์ความรู้ไปช่วยบริการชุมชน (การดูแลด้านสุขภาพและเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ) และ 4) การส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อมหรือเศรษฐกิจหมุนเวียน (การเพิ่มรายได้ให้หมุนเวียนในชุมชน) อันมีมหาวิทยาลัยในพื้นที่เป็นหน่วยจางานในการดำเนินโครงการในพื้นที่ตำบลที่ได้รับการคัดเลือก [2]

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ได้มีการดำเนินการในพื้นที่จังหวัดระยองและจังหวัดชลบุรี จำนวน 15 ตำบล ผลผลิตของโครงการ U2T ได้ก่อให้เกิดการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ที่มีความครอบคลุมในประเด็นข้างต้นตามปัญหาและความต้องการของชุมชน ตำบลเขาหน้า อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดระยอง ซึ่งเป็นหนึ่งในตำบลที่ได้รับการคัดเลือกในพื้นที่เป้าหมายเพื่อดำเนินงานตามโครงการ U2T ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงธันวาคม พ.ศ. 2564 ได้มีการจ้างผู้รับจ้างงานจำนวน 13 รายในเดือนกุมภาพันธ์และมีจำนวนผู้รับจ้างงานเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เป็น 25 รายในเดือนธันวาคม โดยประกอบไปด้วย ประชาชนทั่วไปในเขตพื้นที่ บัณฑิตจบใหม่และนักศึกษาในพื้นที่นี้จะเรียกผู้รับจ้างงานว่าเป็นทีมงาน U2T ตำบลเขาหน้า อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดระยอง ประกอบด้วย 5 หมู่บ้าน โดยมีจำนวนประชากรในปี พ.ศ.2562 จำนวน 2,696 คน คิดเป็น 1,280 ครัวเรือน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยเฉพาะ สวนยางพาราและสวนผลไม้ (เงาะ ทุเรียน สับปะรด) บางส่วนทำไร่ ทำนา ค้าขาย และรับจ้างทั่วไป แต่เนื่องด้วยปัญหาสภาวะทางเศรษฐกิจที่มาจากราคายางพาราลดต่ำอย่างต่อเนื่อง เช่นในช่วงของการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนายางพารา ตั้งแต่ปี พ.ศ.2552 มาถึงปัจจุบัน [3] ปัญหาการได้รับผลกระทบจากการบุกเข้าทำลายพื้นที่ทำกินและผลผลิตทางการเกษตรโดยช้างป่า และปัญหาราคาผลไม้ตกต่ำในช่วงฤดูการออกผลของผลผลิตทางการเกษตรพร้อมกัน อันเป็นผลมาจากปริมาณการให้ผลผลิตจำนวนมากของผลไม้ในช่วงเวลาเดียวกันในหลายพื้นที่จังหวัดใกล้เคียงเกินความต้องการของประชาชนภายในประเทศ ทำให้ประชาชนชาวเขาหน้าประสบปัญหารายได้ลดลง แต่ด้วยภาวะเงินเฟ้ออันทำให้สินค้าในตลาดมีราคาที่สูงขึ้นทำให้รายจ่ายครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น เกิดการเป็นหนี้ยืมสิน และการมีรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย และสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ทำให้การประกอบอาชีพหลายอาชีพประสบกับปัญหา เช่น อาชีพค้าขาย เป็นต้น

การส่งเสริมรายได้ประชากรในพื้นที่โดยเฉพาะพื้นที่เกษตรกรรมด้วยการพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นสามารถช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชนเพื่อเป็นการยกระดับ และพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชนตำบลที่จะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในระดับประเทศต่อไป โดยเป็นประโยชน์แก่ประชาชนและสังคม ทำให้สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน [4] โดยการนำกระบวนการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนมาใช้ในการจัดการและสนับสนุนการใช้วัตถุดิบท้องถิ่นของตนเองเป็นวิธีการพัฒนาชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งความเข้มแข็งในชุมชนจะนำมาซึ่งการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยความร่วมมือร่วมใจและแรงสนับสนุนความเข้มแข็งของกลุ่มในระยะยาว [5] อีกทั้งงานวิชาการได้แสดงถึงความเชื่อมโยงกันของการดึงดูดความร่วมมือของสมาชิกของชุมชนใกล้เคียงเพื่อมีส่วนร่วมในวิสาหกิจชุมชน ทำให้วิสาหกิจชุมชนมีเครือข่ายคู่องค์กรภายนอกและมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น เกิดเนื่องมาจากความสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดความไว้วางใจและความปรารถนาดีต่อกันที่เกิดขึ้นระหว่างการมีความร่วมมือกันของชุมชน เมื่อความสัมพันธ์ลักษณะนี้ใช้เวลาในการดำเนินการอย่างต่อเนื่องสักระยะหนึ่งจะเป็นผลไปสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็งสู่การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนใหม่ [6] จึงเป็นที่มาของการศึกษาในครั้งนี้ อันประกอบไปด้วยการศึกษาสภาพปัจจุบันของปัญหาในชุมชนตำบลเขาน้อย การพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน และการพัฒนาและส่งเสริมการก่อตั้งวิสาหกิจชุมชน เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนอย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยมีการลงทุนต่ำ

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาปัจจุบันและความต้องการของชุมชน ในพื้นที่ตำบลเขาน้อย อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง
- 2.2 เพื่อพัฒนาศักยภาพการผลิตสินค้าชุมชนของประชาชนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในพื้นที่ตำบลเขาน้อย อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง
- 2.3 เพื่อขยายขอบเขตองค์ความรู้ด้านการพัฒนาและยกระดับสินค้าชุมชนของประชาชนในพื้นที่ตำบลเขาน้อย อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง กับพื้นที่ใกล้เคียง
- 2.4 เพื่อส่งเสริมการก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในพื้นที่ตำบลเขาน้อย อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง

3. ช่วงระยะเวลาดำเนินการ

เดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือนตุลาคม พ.ศ.2564

4. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มประชาชนในพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ U2T ในตำบลเขาน้อย อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง โดยการคัดเลือกแบบเจาะจงจำนวน 120 คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและทีมงาน U2T ตำบลเขาน้อย จำนวน 30 คน โดยเก็บจาก 5 หมู่บ้านของตำบลเขาน้อย สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตพืชผักบ้านเขาน้อยและวิสาหกิจชุมชนผักพื้นบ้าน บ้านคลองยาง จำนวน 10 คน เป็นตัวแทนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่ตำบลเขาน้อย อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง จำนวน 60 คน จาก 5 หมู่บ้านๆ ละ 15 คน และประชาชนในเครือข่ายโครงการ U2T มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ตำบลใกล้เคียง 3 ตำบล คือ ตำบลห้วยยาง ตำบลวังหว้า และตำบลทองดิน จำนวน 20 คน มาจากผู้ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมอบรมโครงการ U2T ของตำบลนั้น ๆ มาก่อนแล้ว ตำบลละ 6-7 คน

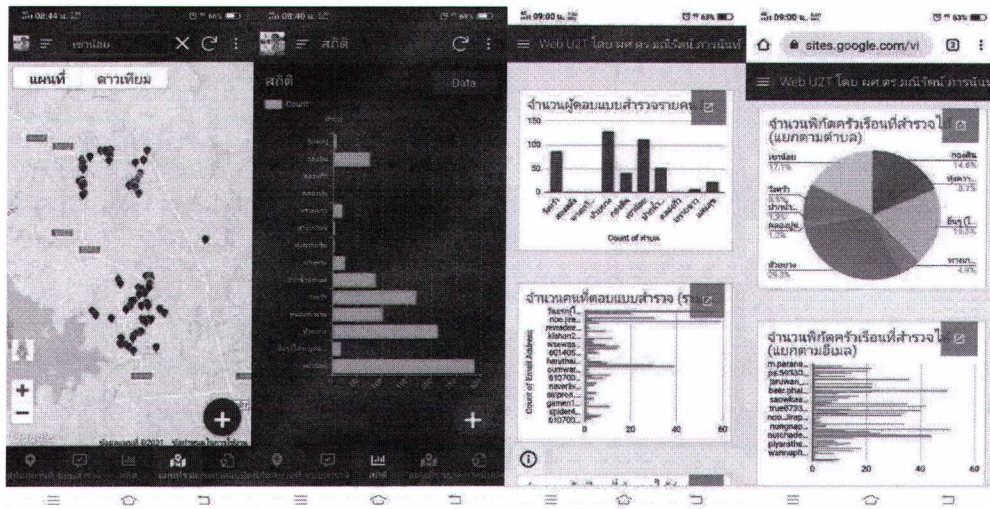
5. การดำเนินโครงการ

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้างต้นทั้ง 4 ประการ จึงได้มีการออกแบบการดำเนินโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พื้นที่ตำบลเขาน้อย อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง โดยเก็บรวบรวมข้อมูล 2 แบบ คือ การใช้แบบสำรวจและการสัมภาษณ์และ Focus group ในการระดมความคิด ประกอบด้วยกระบวนการ 9 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาน้อย ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หน่วยงานสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล) พัฒนาชุมชนเขาน้อย

ขั้นที่ 2 การประชุมระดมความคิดกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนที่ 1 และการเตรียมความพร้อมทีมงาน U2T และทีมงานวิจัย ให้ความเข้าใจและมีเป้าหมายของโครงการร่วมกัน ด้วยวิธีการ Focus group จำนวน 20 คน

ขั้นที่ 3 การออกแบบและสร้างแบบสำรวจครัวเรือนจากข้อมูลการระดมความคิดในขั้นตอนที่ 2 โดยการพัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับเก็บข้อมูลผ่านสมาร์ตโฟนดังภาพ 1 เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของสภาพปัจจุบัน ปัญหาที่เกิดขึ้น และความต้องการของพื้นที่

ภาพ 1 : แอปพลิเคชันสำหรับการสำรวจข้อมูลครัวเรือนพัฒนาโดยคณาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการ

ขั้นที่ 4 การดำเนินการสำรวจข้อมูลครัวเรือนของทีมงาน U2T เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2564 เป็นเวลา 1 เดือน

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลจากการสำรวจข้อมูลครัวเรือน โดยการวิเคราะห์เชิงสถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ

ขั้นที่ 6 การวางแผนการทำงานโดยกระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผน จากผลการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ในขั้นที่ 5 กับหน่วยงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน พัฒนาชุมชน ทีมงาน U2T ผู้เชี่ยวชาญ และคณาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการ (ภาพ 2)

ภาพ 2 การวางแผนการทำงานโดยกระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผน

ขั้นที่ 7 การลงมือปฏิบัติตามแผนกิจกรรมที่วางไว้พร้อมให้แนวทางการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องตามหลักการ PDCA (P Plan ระบุและวิเคราะห์ปัญหา D Do พัฒนาทางออกและดำเนินการตามแผน C Check ประเมินและสรุปผล A Act ปรับปรุงแก้ไขและวางแผนใหม่ต่อไป) โดยบูรณาการความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ มหาวิทยาลัย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในด้านองค์ความรู้หรือเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อให้ชาวบ้านนำองค์ความรู้ไปพัฒนาและปรับปรุงผลงาน ได้มีการจัดกิจกรรมอบรมถ่ายทอดความรู้สำหรับกลุ่มเป้าหมายตำบลเขาเหยี่ยว อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง จำนวน 100 คน โดยแบ่งเป็นการอบรมให้ความรู้ 5 ครั้งๆ ละ 20 คน (ภาพ 3)

ภาพ 3 การอบรมให้ความรู้เชิงปฏิบัติการการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่จากการเพิ่มมูลค่าวัสดุและวัตถุดิบในชุมชนตำบลเขาเหยี่ยว

ขั้นที่ 8 การขยายผลองค์ความรู้ไปสู่การถอดบทเรียน โดยการนำเอาบทเรียนไปขยายผลสู่พื้นที่อื่นผ่านความร่วมมือกับเครือข่ายโครงการ U2T มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ตำบลวังห้ว ตำบลคลองดิน และตำบลห้วยยาง อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง ได้มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้จากผู้เข้าร่วมอบรมตำบลเขาน้อยสู่กลุ่มเป้าหมายของทั้ง 3 ตำบล จำนวน 1 ครั้ง 20 คน

ภาพ 4 กิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ของผู้เข้าร่วมอบรมตำบลเขาน้อย อำเภอเขาชะเมา และผู้เข้าร่วมอบรมตำบลห้วยยาง ตำบลวังห้ว และตำบลคลองดิน อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง

ขั้นที่ 9 การประเมินผล ติดตามผล การถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลผลลัพธ์การนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปส่งเสริมสัมมาชีพเดิมหรือประกอบเป็นสัมมาชีพใหม่ และการริเริ่มก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนใหม่ เพื่อเป็นต้นแบบของช่องทางการสร้างรายได้เพิ่มเติมด้วยการลงทุนน้อยจากทรัพยากรในชุมชนโดยประชาชนผู้ผ่านการอบรม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

6.สรุปผลการดำเนินงานและประเด็นสำคัญที่ได้จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

6.1 สภาพปัญหาปัจจุบันของพื้นที่และความต้องการของชุมชนตำบลเขาน้อย อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง

จากการสำรวจข้อมูลครัวเรือน จำนวน 296 ครัวเรือน และการประชุมระดมความคิดเห็นร่วมกับหน่วยงานบริหารส่วนท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญ คณาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการและทีมงาน U2T พบว่า

ด้านครัวเรือน ร้อยละ 69 พักอาศัยเป็นครอบครัวใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3 – 6 คน

ด้านเศรษฐกิจ ร้อยละ 47 ประชาชนมีฐานะทางครัวเรือนพออยู่พอกิน มีหนี้สินเล็กน้อย รองลงมา ร้อยละ 42 ฐานะทางครัวเรือนปานกลาง พออยู่พอกิน ไม่มีหนี้สิน และร้อยละ 10 ฐานะทางครัวเรือนยากจน มีหนี้สินมาก

ด้านจำนวนบุตรในครัวเรือน ร้อยละ 35 มีบุตร 2 คน รองลงมา ร้อยละ 23 มีบุตร 3 คน ลำดับที่สาม ร้อยละ 15 มีบุตร 1 คน ลำดับที่สี่ ร้อยละ 10 มีบุตรจำนวน 4 คน และร้อยละ 17 อื่นๆ

ด้านการประกอบอาชีพ ร้อยละ 60.14 ทำไร่นาทำสวน โดยเฉพาะสวนยางพารา รองลงมา ร้อยละ 18.58 รับจ้างทั่วไป อันดับที่สาม ร้อยละ 9.80 ค้าขาย อันดับที่สี่ ร้อยละ 7.77 ประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น พนักงานประจำของภาครัฐและภาคเอกชน เจ้าของกิจการ ผู้สูงอายุ และแม่บ้าน และอันดับสุดท้าย ร้อยละ 3.72ว่างงาน

ด้านรายได้และรายจ่ายครัวเรือน ร้อยละ 71 มีรายได้และรายจ่ายในระดับที่เท่าๆ กัน อยู่ในระดับ 2,000 – 20,000 บาท โดยส่วนน้อยที่ประชาชนตำบลเขาน้อยจะมีส่วนรายได้มากกว่ารายจ่าย

ด้านหนี้สินครัวเรือน ร้อยละ 21 ของประชาชนตำบลเขาน้อยมีหนี้สินต่อเดือนเฉลี่ย 5,772 บาท

ด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำรงชีวิต พบว่า ร้อยละ 39.80 มีรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายครัวเรือนต่อเดือน โดยมีสาเหตุหลักมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รายได้ลดลงจากผลผลิตทางเกษตรตกต่ำ หนี้สินที่มีอยู่เดิม ต้นทุนของวัตถุดิบราคาสูงขึ้น การค้าขายมีรายได้ต่ำลง ทำให้มีรายได้น้อยลงและมีรายจ่ายที่สูงขึ้น ร้อยละ 8.16 พบปัญหาราคาผลผลิตทางการเกษตรที่ตกต่ำ โดยเฉพาะยางพาราอันเป็นอาชีพหลักของประชากรส่วนใหญ่ของตำบลเขาน้อย รองลงมา ร้อยละ 4.08 ประสบปัญหาในผู้สูงอายุไม่มีงานทำเนื่องจากสภาพร่างกายที่ไม่ค่อยแข็งแรง ไม่สามารถทำงานหนัก เช่น เกษตรกรรมได้ ลำดับถัดมา ร้อยละ 2.04 ไม่มีการจ้างงานในงานรับจ้างทั่วไปหรือมีการจ้างงานที่ลดลง สุดท้าย ร้อยละ 6.46 ประสบปัญหาอื่น ๆ เช่น เรื่องที่อยู่อาศัย การรบกวนที่ทำการเกษตรโดยสัตว์ป่า โดยเฉพาะช้างป่าและลิงป่า การมีน้ำทางการเกษตรไม่เพียงพอ สภาพอากาศไม่เอื้ออำนวยต่อการเกษตร และการขาดรายได้เสริม

ด้านการประกอบอาชีพเสริม พบว่า ร้อยละ 82.43 ไม่เคยประกอบอาชีพเสริมใด ๆ เลย รองลงมา ร้อยละ 15.54 เคยประกอบอาชีพเสริมแบบไม่ประจำเป็นครั้งคราว และร้อยละ 2.03 เท่านั้นที่ประกอบอาชีพเสริมอยู่ประจำ จากการสำรวจพบว่าประชาชน

ชาวเขาน้อยประสบปัญหาด้านรายได้ที่น้อยลง ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายในครัวเรือน และไม่มีความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพเสริม อีกทั้งมีความต้องการที่จะมีอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ครัวเรือนโดยจำเป็นที่อาชีพเสริมนี้ต้องมีต้นทุนที่ต่ำ เนื่องจากประชาชนมีทุนน้อย และเป็นอาชีพที่สามารถทำได้ในทุกกลุ่มอาชีพและอายุ ดังนั้น จึงเป็นที่มาของการพัฒนาสินค้าและบริการโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับวัสดุ/วัตถุดิบในชุมชน

6.2 การพัฒนาศักยภาพของสินค้าชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative economy) เป็นแนวทางของภาครัฐในการแก้ปัญหาเพื่อให้วิสาหกิจชุมชนสามารถอยู่รอดได้ ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีการนำไปต่อยอดเพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านสินค้าและบริการ โดยแนวคิดนี้เป็นการพัฒนาสินค้าและบริการด้วยความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดความแตกต่าง แปลกใหม่ เป็นที่ต้องการของตลาด สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันให้แก่ผู้ประกอบการ เพื่อสร้างมูลค่าให้แก่ความคิดของมนุษย์ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจที่เหมาะสมสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนาสามารถก้าวกระโดดไปอยู่ในกลุ่มที่มีการเติบโตสูงของเศรษฐกิจโลกได้

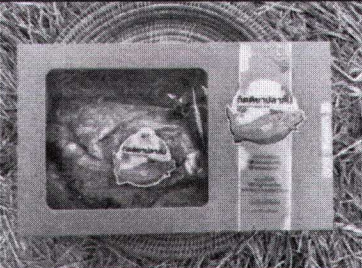

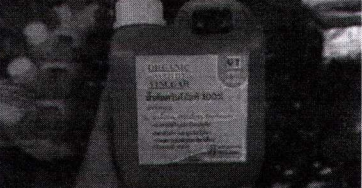
จากการสำรวจในขั้นตอนก่อนหน้าทำให้เห็นสภาพปัจจุบันของชุมชนและความต้องการของประชาชนในตำบลเขาน้อย ซึ่งปัญหาหลักคือสภาพปัญหาด้านเศรษฐกิจ โดยสาเหตุส่วนใหญ่มาจากการแพร่ระบาดของสถานการณ์เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ส่งผลให้ประชาชนตำบลเขาน้อยมีรายได้ที่ลดลง รายจ่ายที่เพิ่มขึ้น เกิดภาวะไม่มีงานทำจากการเลิกจ้างงานหรือมีการจ้างงานในอัตราคนน้อยลง รายรับไม่สามารถสนับสนุนรายจ่ายได้เพียงพอ ราคาผลผลิตทางการเกษตรที่ตกต่ำ ส่วนในอาชีพค้าขายบริการและการท่องเที่ยว ได้รับผลกระทบโดยตรงจากสถานการณ์เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยเห็นได้จากการลดลงของจำนวนนักท่องเที่ยว การจับจ่ายใช้สอยของคนทั่วไปลดน้อยลง และการปิดสถานที่ค้าขายบางแห่งเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดที่รุนแรงขึ้น อาทิเช่น ตลาดนัด ตลาดสด เป็นต้น ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้มีการประชุมระดมความคิดเพื่อหาแนวทางในการบรรเทาผลกระทบด้วยการเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายครัวเรือน โดยการประชุมระดมความคิด Focus group กับหน่วยงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน พัฒนาชุมชน ทีมงาน U2T ผู้เชี่ยวชาญและคณาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการ

จากการประชุมระดมความคิดพบว่า การตอบสนองความต้องการของประชาชนเขาน้อยด้วยการสนับสนุนอาชีพเสริมหรืออาชีพใหม่ด้วยต้นทุนน้อยเป็นทางเลือกที่สามารถช่วยให้ประชาชนเขาน้อยมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างยั่งยืน โดยการนำแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัสดุและวัตถุดิบที่มีในชุมชนมาคิดค้น ดัดแปลง แปรรูป เพิ่มมูลค่า เนื่องจากวัสดุและวัตถุดิบในชุมชนสามารถหาได้ง่ายและมีจำนวนมากในราคาต้นทุนต่ำ อีกทั้งกระบวนการการแปรรูปวัสดุและวัตถุดิบดังกล่าวต้องมีต้นทุนการลงทุนที่ต่ำด้วย หากสามารถสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากวัสดุและวัตถุดิบในชุมชนอันเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน มีการเพิ่มมูลค่า เกิดความแปลกใหม่ในท้องตลาด จะสามารถดึงดูดผู้บริโภคทั่วไปและนักท่องเที่ยวที่จะเป็นกลุ่มลูกค้าผู้ซื้อสินค้าหลักได้ เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในเขาน้อยได้ ผลจากการระดมความคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ตอบสนองใจเน้นใช้วัสดุ/วัตถุดิบในท้องถิ่น ใช้ทุนน้อย ทุกอาชีพทุกเพศทุกวัยสามารถทำได้ มีทั้งหมด 17 รายการ (ดูตารางที่ 1) และเน้นผลิตภัณฑ์ที่มาจากการใช้ประสบการณ์จากปราชญ์ชาวบ้านเพื่อเป็นต้นแบบการพัฒนาสินค้าเป็นหลักในการถ่ายทอดองค์ความรู้

จากกิจกรรมอบรมให้ความรู้เชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่และการเพิ่มมูลค่าให้กับวัสดุและวัตถุดิบในชุมชนพบว่าประชาชนตำบลเขาน้อยสามารถนำองค์ความรู้ดังกล่าวไปปฏิบัติตามโดยมีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ดังกล่าวภายหลังจากการอบรมสิ้นสุดเพื่อเป็นรายได้ใหม่หรือรายได้เสริมให้กับครอบครัว โดยผลิตภัณฑ์มีทั้งหมด 17 รายการที่ประชาชนตำบลเขาน้อยได้รับการอบรมและจำหน่ายต่อเนื่อง (ตาราง 1) และมีอีกหลากหลายรายการที่มีการอบรมให้ความรู้เรื่องนี้เพื่อให้เป็นทางเลือกแก่ประชาชนตำบลเขาน้อยในการสร้างอาชีพใหม่หรืออาชีพเสริมซึ่งในกิจกรรมอบรมให้ความรู้เชิงปฏิบัติการ คณาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการผู้เชี่ยวชาญ และทีมงาน U2T ยังมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่ายและการตลาด ประกอบด้วย การคำนวณต้นทุนและการตั้งราคาขาย ช่องทางการจัดจำหน่ายแบบออนไลน์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์และฉลาก การขนส่งสินค้า การโฆษณาประชาสัมพันธ์และการจัดจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์ อาทิเช่น สื่อเฟซบุ๊ก (Facebook Fanpage) ดิกต็อก (Tiktok) ยูทูบ (Youtube) อินสตาแกรม (Instagram) ไลน์มายชอป (Line my shop) วงใน (Wongnai) และ ช้อปปี้ (Shopee) เป็นต้น โดยให้ความรู้ด้านเนื้อหาที่ใส่ในการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ต้องมีเนื้อหาสั้น กระชับ เข้าใจง่าย เป็นเนื้อหาที่กลุ่มเป้าหมายนำไปใช้ประโยชน์ได้ เนื้อหาตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและแก้ปัญหาให้กับกลุ่มเป้าหมายได้ และพบว่าจากการให้ความรู้ชาวบ้านสามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ผลิตหลังการอบรมความรู้ สามารถกำหนดราคา ระบุเนื้อหารายละเอียดของสินค้า รีวิวสินค้า ถ่ายวิดีโอเพื่อการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการขาย สร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ และมีรายได้จากการขายทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ ทำให้มีการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบและวัสดุในชุมชน ดังตาราง 1 อีกทั้งเป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ และสร้างแรงบันดาลใจ เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ด้วยต้นทุนน้อยให้กับประชาชนตำบลเขาน้อยได้จริง

ตาราง 1 ผลสัมฤทธิ์จากการสร้างมูลค่าเพิ่มวัสดุและวัตถุดิบในชุมชน

ลำดับ ที่	ชื่อ ผลิตภัณฑ์	วัสดุ/วัตถุดิบ หลักในชุมชน	ราคาก่อน การแปรรูป	ราคาหลัง การแปรรูป*	รูปภาพผลิตภัณฑ์
1.	แหนมเห็ด	เห็ดนางฟ้า	กก. ละ 80 บาท	กก. ละ 250 บาท	
2.	น้ำพริกเผา เห็ดนางฟ้า	เห็ดนางฟ้า	กก. ละ 80 บาท	กก. ละ 200 บาท	
3.	น้ำพริก กระชาย กรอบ	กระชายและ วัตถุดิบในการ ทำ	กก. ละ 150 บาท	กก. ละ 700 บาท	
4.	น้ำพริก กระวาน กรอบ	กระวาน	ไม่มีต้นทุน มีแหล่งการ ปลูก หรือ หากซื้อต้น ละ 10 บาท	ต้นละ 35 บาท	
5.	ปุ๋ยมูล ไส้เดือน	ตัวไส้เดือนและ มูลวัว (มูลวัว หาได้ในพื้นที่)	กก. ละ 450 บาท	กก. ละ 1,722 บาท	
6.	น้ำหมัก ชีวภาพ 12 สูตร	วัตถุดิบในชุมชน เช่น เปลือกไข่ น้ำตาล เศษ อาหาร เศษผัก ผลไม้	ค่าใช้จ่าย น้อย วัตถุดิบ เหลือใช้	เพิ่มมูลค่าให้ วัสดุเหลือใช้ 100%	

ลำดับ ที่	ชื่อ ผลิตภัณฑ์	วัสดุ/วัตถุดิบ หลักในชุมชน	ราคาก่อน การแปรรูป	ราคาหลัง การแปรรูป*	รูปภาพผลิตภัณฑ์
7.	น้ำกระชาย เพื่อสุขภาพ พร้อมดื่ม	กระชาย	กก. ละ 150 บาท	กก. ละ 500 บาท	
8.	ต้นอ่อน ทานตะวัน	อาซิฟใหม่ที่ ลงทุนต่ำ	กก. ละ 100 บาท	ผลผลิตต้น อ่อน ทานตะวัน 3,360 บาท	
9.	สบู่กาก กาแฟ	กากกาแฟ	ค่าใช้จ่าย น้อย วัตถุดิบ เหลือใช้	เพิ่มมูลค่าให้ วัสดุเหลือใช้ 100%	
10.	ข้าวเกรียบ ข้าวไรซ์เบอ รี่	ข้าวไรซ์เบอรั ปลอดสารพิษ จากผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5	กก. ละ 80 บาท	กก. ละ 323 บาท	
11.	ปลาต้ม	ปลาทะเียน ในชุมชน	กก. ละ 40 บาท	กก. ละ 189 บาท	
12.	ชุดของขวัญ เห็ดพร้อม ปลูก	เห็ดนางฟ้า	กก.ละ 10 บาท	กก.ละ 54 บาท	
13.	น้ำส้มควิน ไม้	เศษไม้ใน ชุมชน	ไม่มี ค่าใช้จ่าย วัตถุดิบ	เพิ่มมูลค่าให้ วัตถุดิบ เหลือใช้ 100% ลิตรละ 159	

ลำดับ ที่	ชื่อ ผลิตภัณฑ์	วัสดุ/วัตถุดิบ หลักในชุมชน	ราคาก่อน การแปรรูป	ราคาหลัง การแปรรูป*	รูปภาพผลิตภัณฑ์
				บาท	
14.	บัวลอยจิ	ดอกอัญชัน ฟักทอง ใบเตย มันม่วง (อาชีพใหม่ที่ ลงทุนต่ำ)	ต้นทุนการ ทำต่อครั้ง 26.23 บาท	ราคาขายต่อ ครั้ง 60 บาท	
15.	กระถาง ต้นไม้ จากขุย มะพร้าว	ขุยมะพร้าว	ค่าใช้จ่าย น้อย วัตถุดิบ เหลือใช้	เพิ่มมูลค่าให้ วัสดุเหลือใช้ 100%	
16.	พรม อนเนกประสงค์	เศษผ้า	ต้นทุนต่ำ ใช้ เศษผ้าที่ไม่ ใช้แล้ว หรือ หากซื้อ กก. ละ 30 บาท	เพิ่มมูลค่าให้ วัสดุเหลือใช้ 100%	
17.	กระถาง ต้นไม้จาก เศษ พลาสติก	ขยะพลาสติก ในชุมชน	ค่าใช้จ่าย น้อย ขยะ พลาสติกใน ชุมชน	เพิ่มมูลค่าให้ วัสดุเหลือใช้ 100%	

*ราคาที่แสดงเป็นราคาขายของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ

6.3 การขยายขอบเขตองค์ความรู้ด้านการพัฒนาและยกระดับสินค้าชุมชนของประชาชนในพื้นที่ตำบลเขาน้อย อำเภอลำลูกกา จังหวัดระยอง กับพื้นที่ใกล้เคียง

หลังจากมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่จากวัตถุดิบและวัสดุในชุมชนตำบลเขาน้อย ได้มีการนำความรู้ไปขยายผลความรู้แก่ชุมชนใกล้เคียงโดยเริ่มจากตำบลในโครงการ U2T ใกล้เคียงในเครือข่าย U2T มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกก่อน จำนวน 3 ตำบล คือ ตำบลวังห้ว ตำบลห้วยยาง และตำบลกองดิน อำเภอลำลูกกา จังหวัดระยอง กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 คน จากตำบลละ 7-8 คน ทำให้เกิดสังคมแห่งการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เทคนิค การลงมือทำ การเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการช่วยออกความคิดเห็นในการพัฒนาสินค้าชุมชนของตนเองและตำบลเพื่อนบ้าน โดยการถอดแบบความคิดจากความแตกต่างทางภูมิศาสตร์ สินค้าทางการเกษตร ผลผลิต จุดเด่นและจุดที่ต้องพัฒนาาร่วมกัน อีกทั้งเป็นการสร้างเครือข่ายองค์ความรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน เพื่อสามารถจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนในตำบลที่สนใจ และสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนต่อไป

6.4 การส่งเสริมการก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในพื้นที่ตำบลเขาน้อย อำเภอลำลูกกา จังหวัดระยอง

การส่งเสริมการก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนจากการรวมกลุ่มประชาชนตำบลเขาน้อยผู้เคยผ่านการอบรมและผู้ไม่เคยได้รับการอบรม คือ “วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอนุรักษ์ธรรมชาติและวิถีชาวบ้านตำบลเขาน้อย” (ภาพ 5) โดยมีผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นทะเบียนแล้ว 1 ผลิตภัณฑ์ (ข้อมูลเดือนธันวาคม ปี พ.ศ.2564)คือ น้ำพริกกระชายกรอบ โดยโครงสร้างของวิสาหกิจนี้ประกอบไปด้วยประธานวิสาหกิจซึ่งมาจากผู้นำที่ได้มาจากผู้อบรมที่เป็นประชาชนที่หลักในการก่อตั้งและสมาชิกวิสาหกิจคือประชาชนผู้เคยเข้าอบรมและผู้ที่ไม่เคย

เข้าอบรมแต่มีความสนใจในผลลัพธ์ของโครงการ U2T รวมทั้งสิ้น 20 คน วัตถุประสงค์ของวิสาหกิจนี้คือเพื่อการแลกเปลี่ยนและขยายความรู้ภายในชุมชน ตลอดจนการสร้างเครือข่ายระดับชุมชนและสร้างความร่วมมือและสร้างความเข้มแข็งของประชาชนตำบลเขาน้อย ในการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับวัสดุและวัตถุดิบในชุมชนและส่งเสริมการจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์มากยิ่งขึ้น เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อสร้างรายได้ให้กับสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนและเพื่อแบ่งปันและถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนอีกด้วย หลังจากนั้นมีการประเมินติดตามผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้ เก็บรวบรวมข้อมูลผลลัพธ์การนำความรู้จากการอบรมไปต่อยอดในการประกอบอาชีพใหม่หรืออาชีพเสริม เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว พบว่าผู้เข้ารับการอบรม จำนวน 20 คน สามารถต่อยอดนำความรู้ไปประกอบอาชีพใหม่หรืออาชีพเสริมสร้างรายได้เพิ่มให้แก่ตนเองและครอบครัว ประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ แหนมเห็ด น้ำพริกเผาเห็ดนางฟ้า น้ำพริกกระชายกรอบ น้ำพริกกระวานกรอบ ปุ๋ยมูลไส้เดือน น้ำกระชายเพื่อสุขภาพ ปลาสาม น้ำส้มควันไม้ และพรมอนเนกประสงค์ โดยการจำหน่ายทั้งผ่านช่องทางออนไลน์และออฟไลน์ ในระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา ทำให้เกิดรายได้เสริมเฉลี่ยต่อเดือนต่อคนราว 10,000 บาท

ภาพ 5 เครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนใหม่ “วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอนุรักษ์ธรรมชาติและวิถีชาวบ้านตำบลเขาน้อย”

7.อภิปรายผลการดำเนินงาน

การวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาสภาพปัญหาปัจจุบันและความต้องการของชุมชน พัฒนาศักยภาพการผลิตสินค้าชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบและวัสดุในชุมชนและสามารถจำหน่าย ขยายขอบเขตองค์ความรู้ด้านการพัฒนาและยกระดับสินค้าชุมชน และส่งเสริมการก่อตั้งวิสาหกิจชุมชน โดยการนำแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นรายได้ใหม่หรือรายได้เสริมให้กับประชาชนเขาน้อยผ่านช่องทางออนไลน์และออฟไลน์ อันเป็นการเพิ่มรายได้ครัวเรือน เพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับชุมชน และมีการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง อันนำไปสู่การก่อตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน ซึ่งมีงานวิจัยหลากหลายที่ได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการช่วยพัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน [7] [8] [9]

7.1 สภาพปัญหาปัจจุบันและความต้องการของชุมชนจากการลดลงของรายได้และผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019

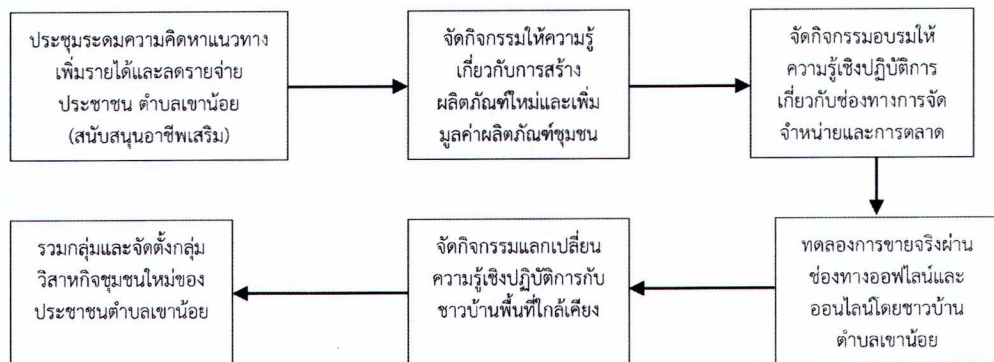
จากการวิจัยพบสภาพปัญหาของการดำรงชีวิตของประชาชนตำบลเขาน้อย อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คือ รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายในครัวเรือน โดยมีสาเหตุหลักมาจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ราคาผลผลิตตกต่ำ ต้นทุนของวัตถุดิบสูงขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้ที่ลดลงและรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น และกระทบไปถึงเกษตรกรต้องมีการกู้ยืมเงิน ก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของภาวะหนี้สิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ นาใจดี (2563) [10] ที่พบว่าประชาชนไทยส่วนใหญ่ที่ประกอบอาชีพเกษตรกร ซึ่งรายได้ที่นำมาใช้จ่ายในครอบครัวมาจากการขายพืชผลทางการเกษตรเป็นหลัก หากปีไหนประสบปัญหา เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม ก็จะทำให้ประชาชนเดือดร้อน จากความเสียหายและรายรับที่ลดลงจากการขายผลผลิตทางการเกษตร ประกอบกับจากต้นทุนในการผลิตที่เพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากการผลิตในปัจจุบันที่ต้องมีการใช้เครื่องจักรและสารเคมี อันนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของภาวะการเป็นหนี้ ทั้งนี้ในระบบและหนี้นอกระบบ ภาวะการเป็นหนี้จะส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจ ทำให้ผู้ที่เป็ลูกหนี้เกิดความเครียด วิตกกังวล และเกิดความหวาดระแวงในความปลอดภัยของตนเองและครอบครัว อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อ

ทำงานและการทำมาหากินในชีวิตประจำวัน ส่งผลทาบต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว อาทิเช่น การทะเลาะเบาะแว้ง การไม่มีเวลาร่วมกันกับสมาชิกในครอบครัว ครอบครัวแตกแยก อีกทั้งการที่เกษตรกรมีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ อาชีพและรายได้ไม่แน่นอนทำให้ไม่สามารถกู้ยืมเงินในระบบสถาบันการเงินได้ [11]

ในการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร สามารถทำได้ด้วยการประกอบอาชีพเสริม การจัดตั้งกลุ่มอาชีพ เป็นต้น ประชาชนตำบลเขาน้อย อำเภอลำลูกเกด จังหวัดระยองส่วนใหม่ไม่เคยประกอบอาชีพเสริมใด ๆ เลย ทำให้ไม่มีรายได้อื่นนอกเหนือจากรายได้จากผลผลิตทางเกษตรหลักที่ประกอบอาชีพอยู่เท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผ่องศรี พัฒนมนั (2561) [12] พบว่าการเพิ่มรายได้และการลดรายจ่าย เป็นการพัฒนาการส่งเสริมการดำรงชีวิตทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ได้แก่ การจัดตั้งอาชีพและการส่งเสริมอาชีพเสริมให้กับครัวเรือน การลดรายจ่ายด้วยการส่งเสริมการปลูกพืชผักสวนครัว และการอบรมให้ความรู้การทำบัญชีครัวเรือน

7.2 การพัฒนาศักยภาพสินค้าชุมชนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

การสร้างสรรคในงานวิจัยนี้จัดอยู่ในรูปแบบการสร้างสรรคในด้านของชุมชน โดยมีปัจจัยนำเข้าอันเป็นวัสดุหรือวัตถุดิบในชุมชนเข้ามาเป็นทรัพยากร ในการสร้างสรรคผลิตภัณฑ์ใหม่หรือพัฒนามูลค่าผลิตภัณฑ์เดิมเพื่อการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนต่อไป [9] การระดมความคิดจากผลการสำรวจสภาพปัญหาปัจจุบันของชุมชน ทำให้หน่วยงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย หน่วยงานบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน ทีมงาน U2T ผู้เชี่ยวชาญและคณาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการ ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสดงออกถึงความรู้และความคิดเห็นเพื่อช่วยกันหาทางออกที่เป็นไปได้มากที่สุด เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน ตลอดจนการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัสดุและวัตถุดิบในชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับวัสดุและวัตถุดิบเหล่านั้น อันนำไปสู่การสร้างรายได้เสริมให้ประชาชนผู้เข้าอบรมตำบลเขาน้อย ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน โดยเฉพาะในกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้กับตำบลใกล้เคียงอีก 3 ตำบล คือ ตำบลห้วยยาง ตำบลวังห้ว และตำบลกองดิน อำเภอลำลูกเกด จังหวัดระยอง อีกทั้งกระบวนการทั้งหมดนี้ทำให้เกิดเป็นองค์ความรู้ทางวิชาการที่ทางทีมคณาจารย์ U2T ผู้รับผิดชอบโครงการสามารถนำมาเผยแพร่แลกเปลี่ยนองค์ความรู้กับคณาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการในตำบลอื่น ๆ และในโครงการเครือข่ายอีกด้วย ภาพ 6 แสดงกระบวนการพัฒนาศักยภาพการผลิตสินค้าชุมชนของประชาชนในพื้นที่ตำบลเขาน้อย อำเภอลำลูกเกด จังหวัดระยอง

ภาพ 6 กระบวนการพัฒนาศักยภาพการผลิตสินค้าชุมชนของประชาชนในพื้นที่ตำบลเขาน้อย อำเภอลำลูกเกด จังหวัดระยอง

อีกทั้งยังมีการพัฒนาสินค้าชุมชนด้วยการยกระดับการตลาด โดยการสื่อสารการตลาดออนไลน์ ทำให้พบว่าควรให้ความสำคัญทางด้านเนื้อหาเพื่อสร้างเนื้อหาที่มีคุณค่ากับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุชบา หินเธาว์ (2565) [13] ที่ได้อธิบายว่า การสร้างการประชาสัมพันธ์และการตลาดออนไลน์ควรมีเนื้อหาสั้น กระชับ เข้าใจง่าย เป็นเนื้อหาที่กลุ่มเป้าหมายนำไปใช้ประโยชน์ได้ เนื้อหาตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและแก้ปัญหาให้กับกลุ่มเป้าหมายได้ ซึ่งงานวิจัยนี้ได้นำกลยุทธ์นี้ไปใช้ในการพัฒนาสื่อและโฆษณาผลิตภัณฑ์ที่ประชาชนตำบลเขาน้อยได้ทำขึ้นในระหว่างการอบรมรับความรู้และได้รับการตอบรับจากการตลาดออนไลน์ที่ได้ผลดี

7.3 การขยายขอบเขตองค์ความรู้ด้านการพัฒนาและยกระดับสินค้าชุมชนก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของประชาชนและเกิดผลงานวิชาการของผู้วิจัย

งานวิจัยนี้ทำให้เกิดความร่วมมือตั้งแต่การระดมความคิดร่วมกันระหว่างหน่วยงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย หน่วยงานบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน ทีมงาน U2T ผู้เชี่ยวชาญและคณาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการ ตลอดไปจนถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างตำบลใกล้เคียง ได้แก่ ตำบลห้วยยาง ตำบลกองดิน และตำบลวังหว่า อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ร่วมกับตำบลเขาน้อย อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง เพื่อแบ่งปันความรู้การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัสดุและวัตถุดิบในชุมชนของตำบลเขาน้อย เพื่อเครือข่ายสามารถนำความรู้นี้ไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับบริบทของพื้นที่ชุมชนตนเอง การศึกษาในครั้งนี้พบว่ากิจกรรมการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ของประชาชนชุมชนเขาน้อยและพื้นที่ใกล้เคียง ภายใต้การรวมกลุ่ม เกิดการแลกเปลี่ยนอย่างมีส่วนร่วม เพื่อมาผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ ภายใต้ภูมิปัญญาและองค์ความรู้ของปราชญ์ชาวบ้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศพร แก้วขวัญไกร (2560) [14] ซึ่งเน้นการพึ่งพาตนเองของครอบครัวและชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อน พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่มีเป้าหมายและลักษณะของกิจกรรมเหมือนกัน ในที่นี้คือภายใต้โครงการ U2T เพื่อก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ที่เพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดความกระหายของการเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงอันเป็นหัวใจแห่งการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป [7]

7.4 การให้ความรู้และการขยายขอบเขตองค์ความรู้ด้านการพัฒนาและยกระดับสินค้าของชุมชนไปยังพื้นที่ใกล้เคียงเป็นตัวช่วยในการส่งเสริมการก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสร้าง

จากการศึกษาพบว่าการพัฒนาศักยภาพการผลิตสินค้าชุมชนของประชาชนด้วยการอบรมให้ความรู้เชิงปฏิบัติการภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และการขยายขอบเขตองค์ความรู้ไปยังพื้นที่ใกล้เคียง ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อาทิเช่น ประชาชนผู้เข้าร่วมอบรมตำบลเขาน้อยและพื้นที่ใกล้เคียง เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ทีมงาน U2T และคณาจารย์ มีการแบ่งปัน แลกเปลี่ยน และได้รับผลประโยชน์ในทุกภาคส่วนในแต่ละด้าน ประกอบด้วยด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

- 1) **ด้านเศรษฐกิจ** ประชาชนผู้เข้าร่วมอบรม ผู้นำชุมชน และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ได้รับผลประโยชน์ในรูปแบบที่แตกต่างกัน อาทิเช่น รายได้ที่เพิ่มขึ้น ศักยภาพการผลิตสินค้าจากการเพิ่มมูลค่าวัตถุดิบชุมชนที่เพิ่มขึ้น
- 2) **ด้านสังคม** ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการได้รับผลประโยชน์จากการใช้ประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากรในพื้นที่ชุมชนทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มมากขึ้น การได้รับการเป็นที่รู้จักจากความนิยมของผลิตภัณฑ์ในชุมชนที่เพิ่มขึ้น สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตรงตามความต้องการของลูกค้าเป้าหมายได้ ส่งผลให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น และ
- 3) **ด้านสิ่งแวดล้อม** ช่วยส่งเสริมให้สิ่งแวดล้อมภายในชุมชนมีความร่วมมือที่เข้มแข็งภายในและระหว่างชุมชนใกล้เคียง มีการคำนึงและตระหนักถึงคุณประโยชน์ของวัสดุเหลือใช้หรือวัสดุใช้เหลือ และลดปริมาณขยะพลาสติกและขยะอินทรีย์ โดยการนำกลับมาผลิตเป็นสินค้าที่เพิ่มมูลค่าได้ อาทิเช่น เศษผ้า พลาสติก ขยะมะพร้าว เศษอาหาร ขยะพลาสติก เป็นต้น สามารถช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยและขยะอินทรีย์ในชุมชน และแปรรูปขยะเป็นรายได้เสริมให้กับชุมชนอีกด้วย

การได้รับประโยชน์นี้เป็นการก่อให้เกิดการสร้างและความร่วมมือของเครือข่ายความรู้และความร่วมมือระหว่างภาคประชาชน หน่วยงานภาครัฐ และสถาบันการศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนาและยกระดับสินค้าชุมชนจากวัตถุดิบภายในชุมชน อันเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจทุกประเภทกิจการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรมส่งเสริมการเกษตร (2562) [15] กล่าวว่า วิสาหกิจชุมชนเกิดขึ้นจากกิจการของชุมชนที่กลุ่มคนในชุมชนเป็นเจ้าของและร่วมกันดำเนินการ โดยการใช้ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสม และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ด้วยการผลิตสินค้าและบริการตอบสนองการพึ่งตนเองและการสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน อีกทั้งการวิจัยนี้สอดคล้องกับ การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของประชาชนเองโดยมีผู้นำชุมชนที่มีแนวคิดที่สอดคล้องกัน และมีความมุ่งมั่นในการสร้างงานของกลุ่ม ทำให้เกิดการสร้างความตระหนักถึงปัญหาในชุมชนโดยการกระตุ้นด้วยหน่วยงานภาครัฐที่ต้องการพัฒนาผ่านการสร้างรายได้เสริมให้กับประชาชน [9] เช่น ผ่านโครงการ U2T สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภชัย เหมือนโพธิ์ (2561) [16] ที่ได้สรุปว่าการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ส่งผลให้วิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน เกิดการมีส่วนร่วมภายในชุมชนมากยิ่งขึ้น เป็นการสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ชุมชนได้รู้จักการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดและอยู่อย่างยั่งยืน

8. ประโยชน์ที่ได้รับ ข้อเสนอแนะ และข้อจำกัดของการวิจัย

8.1 ประโยชน์ที่ได้รับ

- 1) ทราบถึงสภาพปัญหาปัจจุบันและความต้องการของชุมชน ในพื้นที่ตำบลเขาน้อย อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง
- 2) สามารถพัฒนาศักยภาพการผลิตสินค้าชุมชนของประชาชนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในพื้นที่ตำบลเขาน้อย อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง โดยมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัสดุและวัตถุดิบในชุมชนเพื่อเพิ่มมูลค่าและการส่งเสริมทางการตลาด มีผลิตภัณฑ์ต้นแบบในการนำไปพัฒนาเป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ครัวเรือนได้
- 3) สามารถแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการพัฒนาและยกระดับสินค้าชุมชนของประชาชนกับพื้นที่ใกล้เคียง
- 4) สามารถส่งเสริมการก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในพื้นที่ตำบลเขาน้อย อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง โดยทีมงาน U2T ประกอบด้วย ประชาชนทั่วไป บัณฑิตจบใหม่ และนักศึกษา ได้รับความรู้และนำไปพัฒนาและยกระดับสินค้าชุมชนและรวมกลุ่มกันก่อตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีรายได้จากการเข้าร่วมโครงการและจากการจำหน่ายสินค้า ดังกล่าวอันเป็นการช่วยบรรเทาปัญหาทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

8.2 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้

- 1) ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากวัตถุดิบในชุมชน เพื่อสร้างสินค้าและเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าให้กับประชาชนในวงกว้างให้มากขึ้น
- 2) ควรให้ความรู้เกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่ายและการตลาดทั้งรูปแบบออฟไลน์และออนไลน์ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า และเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย ส่งเสริมการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในวงกว้าง

8.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) การวางกระบวนการของการพัฒนาศักยภาพการผลิตสินค้าชุมชนของประชาชน เพื่อยกระดับสินค้าในชุมชนเป็นคู่มือปฏิบัติ เพื่อให้ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาสินค้าและบริการประเภทอื่น ๆ ในชุมชนต่อไป
- 2) สามารถทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในเรื่องการยกระดับสินค้าชุมชนเพื่อเข้าร่วมสินค้าโอท็อปและการได้รับมาตรฐานสินค้ามาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) หรือ องค์กรอาหารและยา (อย.) เพื่อเพิ่มคุณภาพและมาตรฐานให้กับสินค้าของชุมชนต่อไป

8.4 ข้อจำกัดของการวิจัย

- 1) การวิจัยแบบมีส่วนร่วมโดยกลุ่มเป้าหมายคือประชาชนในพื้นที่ คณะผู้วิจัยมีความจำเป็นต้องมีทักษะการสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจกับกลุ่มเป้าหมายก่อนการเริ่มกระบวนการวิจัย และควรได้รับความยินดีและประชาชนในพื้นที่มีความต้องการการพัฒนา เพื่อให้การดำเนินการวิจัยในพื้นที่ราบรื่น
- 2) การแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 ทำให้คณะผู้วิจัยและทีมงาน U2T ต้องมีการปรับรูปแบบการดำเนินงานแบบผสมผสานระหว่างการลงพื้นที่และระบบออนไลน์ ทำให้การดำเนินการวิจัยไม่ได้เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ตามแผนการดำเนินการเดิม คณะผู้วิจัยต้องมีความยืดหยุ่นและปรับกระบวนการวิจัยตามสถานการณ์

9. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยภายใต้โครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล (U2T) โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนจากสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) โครงการบริการวิชาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ผ่านมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

10. เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (29 เมษายน 2565). กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.). สืบค้นจาก <https://www.u2tambon.com/company>

- [2] วรณวิชา ธนาจินตวิทย์ และคณะ, “กระบวนการพัฒนาตำบลกุดเค้าเพื่อความยั่งยืน,” วารสารวิจัยศิลปวิทยาการกลุ่มน้ำโขง, ปีที่ 29, ฉบับที่ 2, หน้า 68-84, 2564
- [3] พิมพ์กมล แก้วไทรนันท์ สุวัฒน์ ฉิมะสังคนันท์ และ วิศิษฐ์ ฤทธิบุญไชย, “ความสำเร็จใน การประกอบธุรกิจไร้ลับปะรดของเกษตรกรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์,” วารสารวิชาการการตลาดและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปีที่ 8, ฉบับที่ 1, หน้า 130-141, 2564.
- [4] อุมภาพร เอกวรรณัง และคณะ, “การพัฒนาศักยภาพการยกระดับผลิตภัณฑ์และเพิ่มมูลค่าน้ำใ้ วิสาหกิจชุมชนพอติมีสุขเพื่อสร้างรายได้ของชุมชนสู่ระดับประเทศ ตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี,” วารสารภูมิวิเทศพัฒนาอย่างยั่งยืน, ปีที่ 2 ฉบับที่ 1, 2564.
- [5] สุดถนอม ตันเจริญ, “การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบางขันแตก จังหวัดสมุทรสงคราม,” วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ, ปีที่ 13 ฉบับที่ 2, หน้า 1-24, 2560.
- [6] A.M. Peredo and J. J. Chrisman, “Conceptual foundations: Community-based enterprise and community development” In Entrepreneurial neighborhoods, pp. 151-178, Edward Elgar Publishing, 2017.
- [7] พิษณุ บุญนิยม และ กล้าณรงค์ สหิธรอด, “การพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชนสู่เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร และสุโขทัย,” วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, ปีที่ 2, ฉบับที่ 1, หน้า 34-45, 2562.
- [8] ศุภชัย เหมือนโพธิ์, และ ธรศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ, “การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์,” วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, ปีที่ 10, ฉบับที่ 1, หน้า 131-144, 2561.
- [9] กษิตศ ใจผาวัง, “แนวทางการประยุกต์ใช้ CIPP Model เพื่อวัดความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนที่มีการใช้กลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์,” วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ปีที่ 13, ฉบับที่ 2, หน้า 60-84, 2561.
- [10] ประสิทธิ์ นาใจดี, “ภาวะหนี้อกระบบ: กรณีศึกษา หนี้อกระบบของประชาชนในอำเภอยะยี่น และ อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น,” วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, ปีที่ 5 ฉบับที่ 9, 2563.
- [11] ณัฐวิภา แจ่มภาชี และคณะ, “สาเหตุของการก่อหนี้อกระบบของเกษตรกร,” ในการประชุมวิชาการนานาชาติ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 14 (IC-HUSO 2018), คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, วันที่ 22 – 23 พฤศจิกายน 2561.
- [12] ผ่องศรี พัฒนมณี, “แนวทางพัฒนาการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนบ้านไม้ฝาด อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง,” รายงานการวิจัย, คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, 2561.
- [13] บุชบา หินเธาว์ พรชิตา หวังสวาสดี กัลยกร ชาญเขียว และ สนิธาน สงศรี, “การพัฒนาเนื้อหาของสื่อเพชบุ๊กแฟนเพจเพื่อสื่อสารการตลาดผลิตภัณฑ์ไข่เค็มสมุนไพร ป่าจี้ ตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก,” วารสารวิทยาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, ปีที่ 3 ฉบับที่ 3, หน้า 65-81, 2565.
- [14] ทศพร แก้วขวัญไกร, “ทางรอดวิกฤตเศรษฐกิจด้วยแนวทางวิสาหกิจชุมชน,” วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, ปีที่ 9 ฉบับที่ 2, 2560.
- [15] กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). คู่มือการดำเนินการวิสาหกิจชุมชน. สืบค้นจาก <http://www.sceb.doae.go.th/Documents/SK/wCE.pdf>
- [16] ศุภชัย เหมือนโพธิ์, “การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบ SCPD Integrated Model กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม,” วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร, ปีที่ 10 ฉบับที่ 1, หน้า 1698-1711, 2560.